

# Nota leper Minneplein

---

## Programma van maatregelen

**Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM**

**12-1-2018**

## 1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning te Ieper Minneplein, gelegen binnen de archeologische zone van de stad Ieper, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100m<sup>2</sup> of meer bedraagt en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300m<sup>2</sup> of meer bedraagt, diende de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota<sup>1</sup> bestond enkel uit een bureauonderzoek waarbij in het programma van maatregelen was opgenomen dat er een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, werden de resultaten van dit proefsleuvenonderzoek beschreven.

Het totale plangebied was 5664m<sup>2</sup> groot waarbij een deel niet onderzoekbaar was, zoals aangegeven in de bureaustudie. Zo dienden de zuidelijke bomerrij, de fietsenstalling en het noordelijke pad behouden te blijven. Daarnaast werd een bufferzone voorzien naast het bestaande westelijke schoolgebouw als nooduitgang en werd het T-vormige schoolgebouw met kruipkelder en een oppervlakte van ca. 670m<sup>2</sup> gevrijwaard. De onderzoekbare zone bedroeg bijgevolg ca. 3909m<sup>2</sup>. Hiervan werd 505m<sup>2</sup> oftewel 13% onderzocht door middel van zeven proefsleuven en uitbreidingen/kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee met 13% ruim behaald. In de praktijk werd meer percentage opengelegd door middel van proefsleuven. Meer kijkvensters dienden niet aangelegd te worden om een goed inzicht te krijgen in het archeologisch potentieel van de site.

Bodemkundig gezien wordt het gebied aangegeven als een bebouwde zone waar geen bodemkundige informatie beschikbaar is. Het vooronderzoek toont duidelijk aan dat het volledige plangebied sterk onderhevig is geweest aan een antropogene invloed tot enkele meters diep onder het huidige maaiveldniveau. Vooral de uitgraving van de gracht en de aanleg van de Vaubanmuur op het einde van de 17<sup>de</sup> eeuw speelde een grote rol.

Binnen het plangebied waren vooral resten van de versterking rond Ieper te verwachten alsook mogelijke sporen uit de Eerste Wereldoorlog en de noodwoningen kort na het einde van de Eerste Wereldoorlog. Van deze laatste twee werden een beperkt aantal losse vondsten teruggevonden. Enkel de militaire vondsten kunnen met zekerheid aan de Eerste Wereldoorlog gekoppeld worden.

Vooraf sporen van de versterking van Ieper konden in kaart gebracht en onderzocht worden. De oudste fase gaat terug tot de Bourgondische periode waarbij de onderzijde van de grachtvulling werd teruggevonden. Deze gracht liep oorspronkelijk langs de oostelijke grens van het plangebied en het Minneplein. Vooral het muurmassief van de Vauban in het zuidoosten van het plangebied speelt een prominente rol. Deze versterking werd aangelegd op het einde van de 17<sup>de</sup> eeuw en was voorzien aan de buitenzijde van een zeer brede gracht, die over het volledige plangebied werd geattesteerd. Aan de binnenzijde werd de bijna 3m brede muur voorzien van op regelmatig geplaatste steunberen.

---

<sup>1</sup> <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4470>

Vondstmateriaal in de vorm van musketkogels, waaronder enkele afgeplatte, wijzen op enige gevechten of schermutselingen die zich afspeelden in de late 17<sup>de</sup> tot vroege 19<sup>de</sup> eeuw.

Als laatste kan nog de bakstenen keermuur of kade met tongewelven aangehaald worden. Deze kaderen in het demilitariseren van de stad in de loop van de 19<sup>de</sup> eeuw. Hierbij werd de versterking minder belangrijk en werd de brede omgrachting ingeperkt. De huidige Wieltjesgracht is hiervan nog een resultaat.

Het archeologisch vooronderzoek heeft duidelijk de vooropgestelde verwachtingen bevestigd. De cartografische bronnen en eerder archeologisch onderzoek aan het Minneplein (straat) toonde de aanwezigheid van de Vaubanmuur aan. Het archeologisch vooronderzoek bevestigde de aanwezigheid ervan in het zuidoostelijke deel van het plangebied. Het onderzoek bracht inzichten in de opbouw van deze versterking met bijbehorende gracht. Een nieuw gegeven betreft de keermuur of kade opgetrokken in baksteen met tongewelven te dateren in het midden van de 19<sup>de</sup> eeuw. Daarnaast werden geen resten teruggevonden van de noodwoningen die kort na het einde van de Eerste Wereldoorlog werden opgetrokken. Mogelijk behoort het raamsluiting hiertoe, hoewel dit onzeker is. Daarnaast kan op alle vooropgestelde vragen een antwoord gegeven worden. Oudere sporen voor de 14<sup>de</sup> eeuw worden niet meer verwacht door de aanleg van de omgrachting in de Bourgondische periode en de late 17<sup>de</sup> eeuw. Om deze redenen is een verder archeologisch onderzoek niet noodzakelijk.

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk. Op basis van het proefsleuvenonderzoek kan gesteld worden dat archeologisch sporen aanwezig zijn binnen het plangebied. Echter verder onderzoek zal geen potentiële kenniswinst opleveren, en is bijgevolg niet nodig. Alle onderzoeksvragen zijn kunnen beantwoord worden.

Het archeologisch ensemble wordt voorlopig bewaard bij Acke & Bracke Archeologie. Na afronding zal het ensemble definitief bewaard worden, volgens de bepalingen van de Code van Goede Praktijk, in het archeologisch depot van de Stad Ieper. Hiervoor werd een overeenkomst gesloten tussen de initiatiefnemer en de Stad om de vondsten over te dragen.